

Četrti tiskovni letnik in
poštno vred ali
v Mariboru s pošiljanjem
za celo leto 32 din.,
leto 16 din., četrti leta
in izven Jugoslavije
32 din. Naročnina se pošlje
upravnistvo "Sloven-
ski Gospodar" v Ma-
ribor, Koroska cesta 3.
se dopušča do od-
pisa. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon Interurban št. 115.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru,
Koroska cesta št. 3. Ro-
kopisi se ne vračajo. Lp-
ravništvo sprejema naročnice,
inzerate in reklamacije.
Cene inzeratov po dogo-
voru. Za večkratne ogla-
se primeren popust. Ne-
reklamacije so pošiljane
prosto.
Čekovni račun pošilja
uradno Ljubljana št. 10.602.
Telefon Interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

48. številka.

MARIBOR, dne 27. novembra 1934.

58. letnik.

Enotna slovenska fronta.

Vojska, ki hoče zmagati, mora imeti dobro urejeno, čvrsto strnjeno in popolnoma enotno fronto. Ako fronta ni krepko strnjena, marveč kaže vrzeli, ako ni enotno in vzajemno organizirana, temveč gredo posamezni deli vsak svojo pot, ne da bi se brigali za druge, je zmaga izključena.

Dne 8. februarja bo tudi bitka. Ne bodo se sicer rabile svinčene kroglice, marveč gumijeve. Toda za zmago veljajo ista načela in se stavijo iste zahteve, kakor na bojnem polju. Zmaga bo tam, kjer so vrste volilcev strnjene v krepko, nerazdelljivo in enotno fronto.

Zerjavovci so v Sloveniji trudijo, da bi skrpali skupaj nekako fronto vseh liberalnih, takozvanih naprednih elementov. Ze pri volitvah leta 1923 so po Sloveniji hodili okoli liberalni krošnjariji ter ponujali svojo napredno robo. Našli so prav malo odjemalcev, in napredna fronta je propadla. Sedaj so si izbrali drugo ifrmo, in to je nacionalna (narodna) fronta. Vse, kar je nacionalno, naj se zveže in gre z združenimi močmi 8. februarja v boj za narod. Za kateri narod? Zerjavovci tega ne povedo. Da bi šlo za slovenski narod, je izključeno, ker vse, kar je liberalno, slovenskega ljudstva ne mara. Za jugoslovanski narod? Tega dejansko ni, ker samo imamo srbski, hrvatski in slovenski narod. Gre torej za obrambo sedanje ureditve države, za centralizem in za srbsko nadoblast nad hrvaškim in slovenskim narodom. Ali je takšna fronta v Sloveniji upravičena? Ne. To bi bila obramba političnega in gospodarskega podjarmljenja slovenskega ljudstva. Takšna fronta je med Slovenci nemogoča in zato do nje ne bo prišlo.

Med slovenskim narodom je umestna in potrebna samo ena in edina fronta. To je tista fronta, ki jo organizira in vodi Slovenska ljudska stranka, fronta avtonomije, samouprave, samovlade in neodvisne samostojnosti slovenskega ljudstva. Od enotnega nastopa te fronte je odvisna zmaga in bodočnost slovenskega ljudstva.

Kako potrebna je ta fronta, dokazuje politična zgodovina naše države in slovenskega ljudstva v tej državi. Leta 1920 je bila slovenska fronta razdrobljena v razne dele, ki so se pod različnimi zastavami in voditelji borili ne toliko proti skupnemu političnemu protivniku, kakor med seboj. Posledica volitev v ustavotvorno skupščino v novembru 1920 je bil centralizem ter politična podjarmljenost in gospodarsko oslabeenje slovenskega ljudstva. Do tega bi ne bilo prišlo, ako bi pri novembrskih volitvah leta 1920 nastopila in zmagala enotna slovenska fronta. Saj sam Pašič, glavni voditelj velesrbstva v naši državi ni upal na centralistično ureditev naše države. Meseca junija 1920 je namreč Pašič pisal takratnemu

ministrskemu predsedniku Milenku Vesničju pismo, v katerem med drugim pravi: »O priliki razprave tega vprašanja, ali je treba našo državo obrazovati na jedinstveni osnovi ali pa na federaciji, sestavljeni iz raznih edinic, sem jaz izjavil in sedaj pri tem ostanem, da moram sprejeti tudi drugo federativno osnovo, da se na plemenski podlagi ustvari srbska, hrvaška in slovenska skupina ter da te tri skupine sestavijo federativno državo.«

Pašič je torej leta 1920 še bil avtonomist ter se je potegoval za federativno državo. Prišle pa so nesrečne novembrske volitve. Slovenska ljudska stranka ni zmagala, kakor je to bilo potrebno v interesu slovenskega naroda, marveč so liberalni elementi pod vodstvom demokratov, Samostojne kmetijske stranke in socialnih demokratov dobile veliko poslaniških mandatov. Ti rezultati so Pašiča ohrabрили, da je posegel po centralistični in velesrbski ideji ter jo ustvaril s pomočjo slovenskih demokratov, samostojnih kmetijev in socialistov.

Stari Rimljani so imeli pregovor: »Historia vitae magistra (zgodovina je učiteljica za življenje)«. Zgodovina novembrskih volitev in njihovih bridkih in težkih posledic za Slovenijo in Slovence je naše ljudstvo podučila, kako nujno potreben je skupen, vzajemni in enoten nastop vseh Slovencev pri vseh volitvah v narodno skupščino. Samomorilne politike slovensko ljudstvo ne bo delalo nikdar več. Zato pa je glavno geslo, ki sedaj doni po Sloveniji ter odmeva po vseh njenih krajih: Slovenci skupaj v obrambo slovenskih pravic!

Naše ljudstvo odločno odklanja vsakogar, ki hoče cepiti in slabiti to slovensko enotnost in složnost. Odklanja zlasti tudi Stepana Radiča, ki je napovedal, da hoče v Sloveniji postaviti svoje kandidatne liste.

Kaj ima Radič iskati v Sloveniji? Ali mar postavljamo Slovenci svoje kandidatne liste po Hrvatskem? Mi tega ne delamo, ker prepuščamo Hrvatsko Hrvatom. Zato pa tudi zahtevamo, da Radič, kakor to določa njegov program, prepusti Slovenijo Slovincem.

O Radičevi politiki je naš list razpravljaj že prav mnogokrat. Imeli smo večkrat priliko dokazati, kako pogrešena je bila prejšnja Radičeva politika nesodelovanja v narodni skupščini. Ako bi bil Radič poslal svoje poslance v ustavotvorno skupščino, bi nikdar ne bilo prišlo do centralistične ustave. Radič je tudi pozneje, ko je njegova stranka začela sodelovati v parlamentu, napravil mnogo napak ter povzročil veliko škodo s svojim ne vedno dosti pametnim besedičenjem in s svojo neukrotljivo samovoljnostjo. Ako bi šlo po njegovem, bi bil že davno razbit ožji in širji blok v veliko veselje korupcionistov in nasilnikov v naši državi in v veliko nesrečo za hrvaški in slovenski narod.

Radič ima tudi to slabo lastnost, da se dela jako junaškega ter z nekako prezirljivostjo gleda z višine svojega domišljenega junaštva na druge stranke. Kačšno je to njegovo junaštvo v dejanju, pokazuje njegov beg iz države tisti hip, ko sta Pašič in Pribečević prišla na vlado. Dokaz njegovega junaštva je tudi v tem, kje namerava Radič vložiti svoje kandidatne liste. Radič je pri neštetih prilikah pretel in grozil velesrbskim centralistom, korupcionistom in nasilnikom, da bo svoje kandidatne liste vložil po vsej državi, zlasti v Južni Srbiji, Makedoniji in Črni gori. Sedaj pa, ko je prišel čas, da izpolni svoje grožnje, junaško izjavlja, da v teh pokrajinah ne bo vložil svojih kandidatnih list, marveč da bo poleg hrvaških pokrajin in Vojvodine s svojimi kandidaturami osrečil samo še muslimanske kraje v Bosni in Hercegovini ter Sloveniji.

Tako postopanje nikakor ni v interesu federativnega bloka, ki gre za tem, da doseže avtonomistični preureditev naše države. Vodja bosansko-hercegovskih muslimanov dr. Spaho je glede na te Radičeve nakane izjavil, da je že pri volitvah leta 1923 vlaganje Radičevih list po vseh okrajih v Bosni imelo za posledico, da je na primer v bihačkem okrožju, kjer je Radičeva lista dobila samo 2300 glasov, muslimanska stranka vsled tega izgubila tretji mandat na račun radikalov. Takšno postopanje ne more, tako izjava dr. Spaho, povečati skupnega broja mandatov tistih strank, ki so združene v bloku, marveč jih more samo zmanjšati. Tudi mi odklanjamo Radičeve kandidature v pokrajinah, ki ne spadajo v njegovo območje, in to je pred vsem Slovenija. Iz istega razloga, iz katerega zavračamo velesrbsko komando, tudi odklanjamo vsehrvaški jarem. Slovenec hoče sam o sebi odločevati ter neče nobene kuratele, nobenega je-robstva. Naše volilno geslo slove: Vsi Slovenci skupaj v enotno fronto za avtonomijo Slovenije, za suverenost in samovlado slovenskega ljudstva! Živela slovenska loga!

P. P. vlada in inozemstvo.

Kakor je pred dobrimi tremi meseci inozemstvo iskreno pozdravljalo Davidovičjevo vlado, tako ostro obsoja danes P. P. režim, ki je z najgršimi spletkami spodrinil prvo pravo parlamentarno vlado ter je zavlada kot manjšina nad večino. Ko je parlamentarna večina sestavila vlado z Davidovičem na čelu, da so z njo vprvič sodelovali Slovenci in Hrvati kot enakopravna naroda, je častital naši državi ves kulturni svet, sedaj pod P. P. vlado jo pa pomiluje ter izraža glede nje raznovrstne pomisleke in bojazni.

Davidovičjevo vlado so vodila načela, na katerih temelji ves kulturni svet, P. P. vlada pa predstavlja nekaj

Nekega viharnega jutra pa, več tednov je med tem minilo, so jo našli sredi razburkanih valov. Njena jadra so bila raztrgana, glavni jambor polomljen. Približali so se ji, pa nič se ni genilo na njenem krovu. Zapuščena in prazna se je zdela da je.

Sklenili so da počakajo na mirnejše vreme, pa prav tedaj so opazili, da jim iz jadnice nekdo daje znamenja.

Poslali so čoln in našli strašne reči.

Tucat mrtvih in umirajočih mornarjev se je valjalo na gugajočem se krovu. Izmed živih nobeden ni bil več pri zavesti. Celo tisti, ki je z zadnjim naporom dal znamenje križarki, se je onesvestil še preden so prišli na pomoč.

Z močnim žganjem in s hladno vodo so jih spet spravili k zavesti. In ko so se nesrečneži še okrepli z jedjo in pijačo, so povedali svojo žalostno zgodbo.

Poznamo jo po večini. Tista jadrnica je bila, ki se je na njej peljal profesor Porter s svojo družbo po zaklad na kapverdiški otok. Mornarji, po zlatu hlepeči, so se uprli, djali Porterja in njegove ljudi na suho, pa se kmalu na to tudi sami med seboj sprli. Snake je ustrelil Barkerja, edinega, ki je znal ladjo voditi.

Ko so opazili, da se jim bliža križarka, so brž zakopali zaklad in bežali na jug. Po noči so se pod ugodnim vetrom obrnili proti zapadu, hoteli so uiti čez atlantiško morje. Toda že po par dneh jim je zmanjkalo živil in vode in vrnili so se proti afriškemu obrežju.

Pa izgubili so smer, brez cilja so jadrali naokrog in končno jih je na odprtem morju zalotil vihar.

Njihov položaj je bil obupen. Krmariti nobeden ni prav znal, kod plovejo, niso vedeli, živil niso imeli več, najhuje pa jih je mučila žeja. Napol blazni od pomanjkanja in groze so eni poskakali v morje, drugi so bili celo za to preslabi in so umrli od onemoglosti, le malo

Džungla.

Roman iz afriških pragozdov.

Angleški spisal E. R. Burroughs. — Prevedel Paulus.

34

Toda ladji sta pluli dalje —. Upanje na rešitev je dobesečno splavalo po vodi —.

Jezzen je vrgel Clayton vejo v stran in se počasi oblekel. Kup listja in vejevja se je med tem razgorel in silen steber dima je vstajal v mirni jutranji zrak.

Zamišljen ga je gledal.

»Škoda«, je dejal. »Saj nič ne pomaga! Nov kup bom moral narediti!«

Sunil je z nogo ogorek ter se obrnil v gozd. Na robu je še enkrat pogledal po morju.

Noga mu je obstala —.

Ali se ni križarka sukala nazaj —? Da! K obrežju se je obračala! Najbrž so končno vendarle opazili dim — In res je bilo.

Jadrnica je povezala polovico svojih jader in obtežala na mestu, križarka pa se je počasi bližala obrežju. Kilometer od brega se je ustavila, spustili so čoln v vodo in četa pomorščakov je priveslala h kraju, kjer je gorel kup.

Mlad častnik je stopil na suho, pozdravil in vprašal:

»Gospod Clayton, kajne —?«

Clayton se je zelo začudil.

»Da, moje ime je Clayton. Ampak — odkod pa me poznate?« Ne spominjam se, da bi —.

»Gotovo da se še nisva srečala v življenju! Pa vsi vemo, da ste tukaj. Saj smo vas prišli iskati! — Toda to

je dolga povest. Najprvo mi prosim povejte, kje so naši tovariši. Ali jih ni več —?«

»O da, vsi smo zdravi in vsi željno pričakujemo odrešenja. — Le ene osebe manjka —.«

Žalost mu je zaprla besedo.

Ubogi Clayton! V razburjenem veselju nad skrajšnjo rešitev je čisto pozabil na nesrečno usodo Inino —.

Častnik je videl Claytonovo žalost. Sočutno je vprašal:

»Manjka —? Ali je kdo umrl? So vas napadli?«

»Tudi to je dolga povest —!« je dejal Clayton otožno. »Pojdimo k našim ljudem! Tam se pomenimo več.«

Stopila sta v čoln in odveslali so v zaliv.

Medtem je poslala križarka še več čolnov, tudi poveljnik bojne ladje je prišel na suho.

Pozdravili so se in se predstavili. Clayton je povedal zgodbo o nesrečni Inini usodi.

S sočutnim zanimanjem so poslušali francoski častniki in poveljniki bojne ladje je koj ukrenil vse potrebno, da bi že brez uro mogla odriniti močna rešilna četa pomorščakov v džunglo, iskat ponesrečeno Ino. Poslal je čoln na križarko po ojačenja, po orožje in streljivo, po živila in tudi po zdravila. Računal je, da bo iskanje trajala par dni in da utegne priti do bojev s črnici.

Medtem so Francozi pripovedovali svoje dogodivščine in kako so zvedli za Claytona in za njegovo družbo.

Pred dobrim mesecem je najetela križarka na jadrnico, ki je plula proti jugu in na večkratni poziv ni dala nobenega odgovora. Zasedovali so jo do noči, drugo jutro pa je ni bilo videti več.

Bojna ladja je nadaljevala križarenje ob zapadnem afriškem obrežju in skoraj čisto so pozabili na jadrnico.

akega, kar v Italiji pod fašistom Mussolinijem in v Španiji pod generalskimi diktatorji, drugje pa nikjer na svetu. Nasilne vlade v posameznih državah delajo Evropi sramoto, povrh pa predstavljajo še nevarnost za mednarodni red in mir. Vsled tega je razumljivo, da svet mnogo govori in piše o sedanji beograjski vladi.

Inozemski listi, ki hočejo prav na kratko obdelati naš notranji položaj, pravijo, da sta pri nas strogo ločena dva tabora: vladni, kjer so zagovorniki nasilja in korupcije, njemu nasproti pa tabor poštenih zastopnikov ljudske volje, sporazuma in odločnih nasprotnikov korupcije. Od glasov, ki se podrobneje bavijo z našimi razmerami, naj sledi nekaj primerov.

Največji in najuglednejši francoski list v Ženevi »Journal de Geneve« je napisal: »Če dežela, ki je še čisto mlada in kjer bi moralo vse kipeti od mladostne sile, nima drugega mojstra in drugega rešitelja kakor osemdesetletnega starca, moremo biti gotovi, da v njej ne gre vse najboljšje. Ljudje, ki smatrajo vrnitev Pašiča na oblast za rešitev jugoslovanske krize, se silno motijo. Nasprotno je to znamenje, da se kriza nadaljuje, poostreje in zapleta. Ta kriza, ki ni ministerialna, marveč narodna, ni od včeraj. Ta kriza teče od dneva, ko so Srbi, ne hoteč vpoštevati zgodovine, zemljepisja, značaja in vere osvobojenih bratov, ustanovili enotno in centralistično državo, kateri načelovati jim je velel njihov ponos.« — Potem razpravlja članek o federalizmu in pravi med drugim: »Leta 1919, ob genotju zmage in osvobodjenja je bila ura federalizma za jugoslovansko ljudstvo. Med Srbi, Hrvati, Slovenci, Bošnjaki in Makedonci so bile razlike v kulturi, veri, jeziku in preteklosti silne. Toda patriotizem jim je bil skupen. Gospod Pašič — čigar ime ne znači zastoj »sin paše« — ni hotel. Zmagovalec je hotel osvojitev. Smatral je, da za služita dolgo trpljenje in junaštvo srbskega naroda plačilo. Napravil ga je za kraljevo ljudstvo. Toda Hrvatje, rimski katoličani, prežeti z zapadno kulturo, nikakor ne priznavajo moralne in narodne nadoblasti Srbov. Pristali bi bili na zakon. Suženstvo so odklonili z ogorčenjem.« — Da se tako in še drugače piše v Ženevi, sedežu Društva narodov, je gotovo zelo važno.

Kako voditelji zavezniške Francije presoajo naše razmere, se pa da sklepati iz naslednjih besed, ki jih je nedavno spregovoril odlični član francoskega senata in dober poznavalec naših krajev in razmer:

»Sila je slabo sredstvo za vzdrževanje vladavine. Kdor napoveduje silo, napoveduje uničenje, in vsako do ve, da se mora uničenje poravnati. Človek lažje uničuje kakor gradi, in njegovo rušenje stane mnogo več kakor njegove zgradbe. Sredstva svobode so morda bolj počasna, in njih učinkovitost se nam dozdeva malenkostna. Toda to je le senca, ki vara ljudi povprečnega duha. Pravi napredek je zavarovan je v svobodnem raziskovanju in sporazumu. Vsako nasilje pomeni korak nazaj, vsak dokaz sporazuma je socialni napredek.«

Vladinova glasila po Beogradu so pisala, da bodo angleški konservativci z dopadenjem gledali P. P. politiko »močne roke«. To je pa prazna nada, ker so angleški konservativci odločni in čisti parlamentarci, ki s prezirom gledajo na vsakega nasilnega politika, pa naj se imenuje Mussolini, madžarski Horthy ali pa Pašič.

Najbolj razširjen in upoštevan nemški list »Frankfurter Zeitung« se čudi, kako da je mogel priti zopet na oblast »stari radikalni režim, ki je notranje že popolnoma izrabljen in je dogospodaril.« Pravi, da se bo

jih je bilo še živih in ti so bili v nezvesti, ko jih je našla križarka.

Francoski poveljnik je zvedel od njih o usodi profesorja Porterja in njegove družbe, pa nobeden ni mogel prav povedati, kje so jih postavili na suho. Zato je križaril ob obrežju, preiskal vsak kotiček in od časa do časa dal ustreliti iz topa.

In tako so našli izgnance.

Med pripovedovanjem se je rešila četa pripravila za na odhod. Dobro je bila založena z živili ter oborožena s puškami in samokresi. Dvajset mož je štela četa in dva častnika, poročnika Arnsta in Carpenterja.

Jutro je še bilo ko so odrinili. Profesor Porter in Clayton sta šla z njima.

Po mnogem iskanju so našli kraj, kjer se je nesreča zgodila. Še enkrat so skrbno pregledali tla in grmičje za sledovi, pa niso našli mnogo več nego dan poprej Clayton.

Posvetovali so se. Da ni bilo obupanega očeta in žalostnih oči Claytonovih, prav gotovo bi bil poročnik Arnst, ki je četi poveljeval, iskanje opustil. Pa blagega srca je bil in vsaj pokazati je hotel, da rad vse stori za rešitev, kar je v njegovih močeh. Sam zase pa je bil prepričan, da je Ine izgubljena —

Razkropil je četo v dolgo vrsto, da bi mogli obenem pregledati kolikormogoče veliko prostora, ter se je spustil v pragozd proti vzhodu.

Počasi, zelo počasi so prodirali. Mestoma so si morali dobesedno pot sekati skoz zaraščeno goščavo. Ne bili bi daleč prišli tisti dan, da ni severni oddelek čete naletel na stezo, ki je bila za silo izhojena. Tantarova, slonova steza je bila in na severovzhod je peljala.

Po kratkem posvetovanju so sklenili, da se bodo držali steze. Arnst je zbral svoje ljudi in v dolgem gosi-jem redu so nadaljevali svoje potovanje.

mogel držati seveda samo s »svojimi starimi metodami«. Primerja ga z nekdanjo prusko junkersko (plemenitaško) stranko, »ki se je tudi imela za državotvorno, pa je državo upropastila«. Slepa za novo življenje in vrednote ne vidi, da je vprašanje države v tem, da »stoji odredenemu centralizmu nepopoljšljivega starca, Velesrba Pašiča nasproti federalizem mlade Jugoslavije, ki more le v tej obliki ohraniti in zavarovati svoje edinstvo.«

Končno naj omenimo še brate Čeha. Prej je imela večina čeških listov več kot preveč laskavih besed za Pašiča in njegovo politiko, danes ko vidi, kako »dobro« in pošteno se je začelo delati na parlamentarni podlagi pod Davidovičem in s kakimi sredstvi sta se Pašič in Pri-bičević zopet prerila do oblasti, so pa med češkimi listi le redke izjeme, ki ne bi obsojale P. P. politike. »Treba je pomisliti, da ni več Srbije, marveč da obstoja država Srbov, Hrvatov in Slovencev, v kateri morajo biti vsi enakopravni!« — To je ob obsodbi P. P. politike soglasna želja bratov Čehov.

Pribičević-Zerjavova klika na šolskem polju.

Pred srbsko obsodbo Pribičević-Zerjavove politike.

Naše slovensko liberalno učiteljsko igro od prevrata sem v javnosti žalostno vlogo. Oklenilo se je koj po ujedinenju v Sloveniji dr. Zerjavove pokvarjene družbe, katero po pravici sovražni in se odvrča od nje vsa poštena slovenska javnost in prav posebno je naš, za pravo krščansko vzgojo vneti kmet. »Napredni« učitelji si z Zerjavom vred do danes niso znali osvoboditi srca slovenskega kmeta in to pa v glavnem radi tega ne, ker so od prevrata do danes teptali svetinje preprostega naroda v Sloveniji in te so: versko in moralno vzgojo in zahteva po samostojnosti Slovenije. Narod zahteva in se bori z vsemi silami za ravnokar omenjeni sveti »ji, a Zerjav in liberalno učiteljsko že skozi dobo več nego pet let trobi po osnovnih in drugih šolah v ušesa ter srca mladine brezversko sokolsko vzgojo in starejšim pa centralizem v gospodarskem in političnem oziru. Da bi slovenski liberalni učitelji lažje dosegli cilj sokolske vzgoje v šoli in tudi politično zaslužili kmeta beograjskemu centralizmu, so kmalu po preobratu ustvarili s svojimi liberalnimi bratci na Hrvatskem in po Srbiji skupno stanovsko organizacijo, ki se imenuje: Udruga jugoslovanskih učiteljev, ali s kraticami začetnih črk navedenih besed: UJU.

Prvi oče UJU je vsej slovenski, tudi priprosti javnosti znani in žalibog sedanji prosvetni minister Svetozar Pribičević, drugi mali in slovenski atek te organizacije pa dr. Gregor Zerjav. Kakor sta ta dva očeta pisala, tako je tudi njihova učiteljska deca plesala in sicer po šolah ples sokolskega brezverstva, v političnem in gospodarskem oziru pa velesrbski kolo za nas tolikanj kvarnega centralizma.

Vse one slovenski in hrvatske učitelje, ki niso brezobzirno trobili v Pribičević-Zerjavov rog UJU! — sta ta dva moža preganjala in mrcvarila do obupa.

Javnosti je znano, da imamo v Sloveniji pošteno in obče spoštovano krščansko organizacijo učiteljsva, ki se imenuje »Slomškova zveza«. Ti ubogi učitelji Slomškarkji so bili skozi dobo pet let pod bičem Pribičevića in Zerjava pravi mučeniki. Kot najboljše, poštene in pri-

Sam je šel na čelu, za njim Porter in Clayton. Mlad je bil in naglih korakov, kmalu je pustil tovariše za par sto korakov zadaj. Vse je bilo mirno, nobene nevarnosti ni slutil.

Zavil je krog oglja. V goščavi je zašumelo.

Obstal je in poslušal.

Pa v tistem hipu je dobil od zadaj silen udarec po glavi. Kričnil je, le to je še videl, da je planila četa črnecv nadenj, pa se je nezavesten zgrudil.

Tovariši so čuli krik. Pohitili so mimo počasnega profesorja Porterja po stezi.

Tedaj pa je završalo po pragozdu. Smrtnozadeti od ostre sulice je padel eden pomorščakov, cel roj puščic se je usul nad nje in z divjim krikom se je vrglo dobrih petdeset črnecv na Francoze.

Vnel se je besen boj. Pomorščaki so pograbili za puške in samokrese, noži in bajoneti so se križali, puškina kopita so pela, težki bati so udarjali.

Pa le par minut je trajal boj. Črneci so se umaknili in so izginili v gozd prav s tako naglico, kakor so prišli.

Par črnecv je obležalo mrtvih na tleh, Francozi pa so imeli primeroma težke izgube, štiri mrtve in deset ranjenih.

In poročnika Arnsta je manjkalo —

Carpenter je prevzel poveljstvo. Trenutno črnecv ni smel zasledovati, premalo ljudi je imel. Od vseh dvajsetih mož, ki so odšli v džunglo, jih je bilo komaj še šest zdravih. Sovražnik je utegnil dobiti v bližini ojačenja. Razen tega so morali poskrbeti še tudi za ranjenih.

Odločil je, da se za tisti dan vrnejo na obrežje — poldne je že bilo —, sestavijo in opremijo novo četo ter se zarana spet podajo na pot in rešijo Arnsta, — ali pa vsaj maščujejo njegovo smrt.

ljudstvu spoštovane ter priljubljene učne moči iz Slomškove zveze so morali službovati na najslabših mestih in so bile dnevno izpostavljene vsem mogočim nezakonitostim, s katerimi jih je bičal ljubljanski višji šolski svet, ki je stal pod duhovnim vodstvom gospoda dr. Zerjava.

Ko je prišla na površje Davidovičeva vlada in je postal prosvetni minister dr. Korošec, so vsaj deloma popravili krivice učiteljem Slomškarkjem, s katerimi sta jih v teku pet let obmetavala Pribičević in Zerjav.

Komaj sta se ugnježila na vladno mesto potom spletkarij Pašič in Pribičević, se je zagnal Pribičević z vso silo v one hrvatske učitelje, ki niso pri UJU, Zerjav pa v naše slovenske Slomškarkje. Krivice, koje je deloma popravil Korošec, sta Pribičević in Zerjav kar čez noč in čisto nepostavnim potem nadomestila s potrojenimi zlobnostmi in nezakonitostmi, s katerimi sedaj šibata nepolicijskodemokratsko učiteljsvo po Hrvatskem in po Sloveniji. Hrvatskim in slovenskim učiteljem, ki niso za Sokola in orjuno, ki so za sporazum, za krščansko vzgojo in za samostojnost SHS plemen, je danes pod Pašič-Pribičevićovo vlado za obupati. A kljub neznosnemu pritisku od zgoraj ti ljudje vztrajajo v svojih poštenih vzorih za našo boljšo prihodnost in v tej vztrajnosti za sporazum in poštenost je hrvatske ne UJU-jevce in naše Slomškarkje še potrdil predsednik UJU — Srb — Milutin Stanković. Tako ostro in resnično kakor je obsodil ta Srb Pribičevićovo šolsko in drugo politiko s svojim podpisom, je še ni doslej nikdo. Treba pa pomisliti, da je gospod Stanković predsednik učiteljske organizacije, ki ima dva očeta: Pribičevića in Zerjava in je torej ta njegova obsodba veliko bolj porazna, kakor če bi jo bil izrekel kak Korošec ali Davidovič.

Stankovičovo obsodbo z njegovim lastnoročnim podpisom je prineslo glavno glasilo UJU »Narodna prosveta«, in jo hočemo tudi v »Gospodarju« pribiti v dokaz, kako sodi Srb o brezvestni policijskodemokratski politiki.

Kakor hitro je postal za dr. Korošcem prosvetni minister Pribičević, so pozvali Stankoviča k naučnemu ministrstvu v Beograd na odgovor, ker je baje govoril na političnem zborovanju, ki ni bilo v soglasju s Pribičevićovo politiko in je časopisje objavilo, da so padli proti Pašiču in Pribičeviću na tem shodu izrazi kakor: sila in nazadnjaštvo.

Radi tega poziva na odgovor in kratenje državljan-skih pravic je objavil gospod Stanković med drugim tudi sledeče:

Kaj pravi Stanković o Pribičeviću?

»Za časa 32 mučnih let učiteljske službe, poleg prosvetnega dela sem se boril v vrstah ostalega učiteljsva predvojne Srbije za ustavnost, zakonitost in državljansko svobodo. V tej borbi sem bil nekočkrat na leto odpuščen in premeščen iz enega konca na drugi konec Srbije. Po vseh mukah in borbah z reakcijo in ostalimi težavami, ki so tlačile učiteljsvo, po šestih letih, preživljenih v vojski, po razdejanem domačem ognjišču in po vsem ostalem trpljenju, ki sem ga kot tudi veliko drugih pretrpel, sem dočkal, da mi v osvobodjeni in ujedinenjeni domovini, za katero sem delal z besedo in dejanjem, krati državljanske pravice in da me uniči oni, ki je za časa naših muk po Albaniji in takrat, ko sem jaz z ostalimi tovariši slab in star služil kot vojak

Sledu ni bilo težko najti. Črnecv je bilo okoli petdeset in dovolj različno sled so naredili po gozdu. Carpenter je poslal svoje ljudi k čolnu, sam pa je pospremil profesorja Porterja in Claytona h koči.

Vsi trije so molčali.

Poročnik je z žalostjo mislil na izgubljenega prijatelja Arnsta, delal maščevalne načrte in sklenil, da bo jutri za vsako ceno poiskal tovariša, pa če bi bilo treba vso džunglo prehoditi. In gorje črnecv, če so ga umorili —!

Ubogi, nesrečni oče Porter in mladi Clayton pa sta v nemem brezupu vračala domov — praznih rok. Štiriindvajset ur je že minilo, kar je izginila Ine. Kaj se je zgodilo z njo —?

Da ni več med živimi, o tem ni nobeden izmed njih dvomil. —

Pri koči so bili.

Tedaj se odpro vrata. Bela postava stopi iz njih.

Začuden obstanejo prišleci in —

»Oče —!« je jeknilo dekleški glas v večerni mrak. Ine je zletela v naročje profesorju Porterju. —

(Dalje prihodnjič.)

